

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 9.
 Tilleggsspørsmål nr.
 Emne: *Lauving*
 Oppskr. av: *Ola J. Rise*
 (adresse): *Mjøen, Oppdal.*

Fylke: *S. Trøndelag*
 Herad: *Oppdal.*
 Bygdelag: *Helet, Drivdalen og Nardokogen.*
 Gard:
 G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. — *delvis.*

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

74 år, Rise, Drivdalen, Kårmann.

SVAR

Mjukje mindre med *lauving*,
lauvhogging enn i eldre tidar,
 t. d. for ein 30 år sia.

A. 1. Det vart årvisst hogge *lauv*, men
 mest i mindre gode høg-år.
 Visst ikkje serleg meir under siste
 Verdskrigen.

2. *Lauvet* var oftast hogd etter
 slatten. Og det var helst bjørk-
lauv, men òg av osp og
 "older" (or). Det var kalla
 å "hogg", hogge *lauv*, eller òg
 "ta", (taka) *lauv*.

3. Dei brukte *lauvfjörn*:

Til å bøye ned greinene
 med hadde dei ein krok på
 sjølve fjørnet på lag slik:

Men det var òg som gjerd
 på *lauvfjörn* som t. d. slik:
 eller (gjert av "ljaspek") på lag slik:

Noko anna særskilt reidskap til å bage ned tærsker med ein den kroken på länvjörnet som er nemnt vit ein ikkje om no.

4. Ein har, i alle fall i seinare tid felt ned t.d. større björker (tråk og for seden si skuld) og hogd av greinene nede på marka.

x, ^{hikijsko} hogde dei om vinteren "brött" av slike björketre. Til grissar (erley) her ein rapa ^(Norsk skogbruk) noko länv, av björk og alder. Men hadde visst ikkje noko til å orne handa med.

Jf: B.

Same stader i Orindalen raka dei ihop og bar inn i utlöor eller slättetær nyfalle alderlänv og ospelänv både til strö og til mat, til säuer serley alderlänv 1880-90. Det vart bore inn i sekker.

x Av større björketre hogde ein av toppen; og kunne da seinare hogge länv eller "brött" av dei nye toppen eller greiner som vaks til.

Tidlegare vart toppen av mindre björker hogd av. Og så hogde dei länv av dei nye spær ~~som~~ etw kvart som dei vaks til — med nokre års millomrom.

Desse nye toppane kunne dei kalle "kollär" eller "nytrümeug".

NORSK ETNOLOGISK BRANDE

Lauvlogging m.m.

Slik lauvskog fantst helst imma-
gjerds. Og nokor særskilt vareteking
kjennes ein ikkje no til.

5. Lauvet vart hogd i "kjerw" (n.), og
sett opp i trea, helst så høgt at ikkje
knytyra kunne nå i og rive dei
ned. Dei vart hengt opp med tapper
ned. Det var ikkje bra at det kom vete
på lauvet. Silvis vart det passa
på så ein fekk det inn så snøgt
det vart tørt. Vi kunne og køyre
det inn i kalle fersket og da
kasta vi salt på dungen.

I eldre tid vart det sett i Stakk.
Namn som Stakkstoa, "Stakkeuge",
"Stakkstobakkii" m. fl. 4 minne
etter lauv- og høgstekking.

På lag som ved høgstekking
vart kjerova lagt bring i stong og
med eit underlag av riskvist. I
alle fall i det yttarste laget vart
stakk-enden av kjerova vendt ut.
Det vart stukke nokre kaste stavar
ned oppe på tapper av stakken
så vinden ikkje skulle få så
godt tak. Øst på stakken kunne
dei heuge nokre túbne lauvbærskor
med toppen ned.

Talet på kjerw i stakken vart vel omse.

4.
Om mengde har dei ofte sagt
t.d. "tusen lauv" i staden for
"tusen kjerv".

6. Fra stakken vart lauvet kjøpt
heim på vinterfåret.

7. Det kunne bli høgd lauv
i utmark og, serleg i eldre tid.

8. Ofte lagt oppå høystabbane
og helst ~~med~~ utmed veggene, om
det ikkje var så vel tært (1910-15).

Kyr og ungnaut, sauer og geiter
fekk lauv. Naut kunne
få kring 1/2 kjerv i gongen,
og kjerova var på lag 1 1/2 gong
så store som eit kornband.

9. Her var det i sein tid helst bjørklauv som
vart nytta.

10, 11, 12, 13, 14, 15: Mindre av kjennskap
til dette no. Råvhogging i dona (dugnad)
og hogging "te latta" (på lutt) vart truleg
driven i eldre tid.

— Eit slag vidjelauv, "gråvi", reknar
ein med at kyrne nyttar i setvamma
t.d. i Orkelbala i Oppdal — enda for
grasbeitet kjem seg om varen. Og dette
lauvet er truleg slegen i dag eit godt tilskot
til somarbeitet for kreytjer i inne i fjellom
kring 1000 m. o. h.

B. Låv av omse slag: bjørk, alder, asp m.m. vart
raka samnan med rive. Detst kalla "dåvlåv" og
gjeve småkreytjer utan blanding til mat, eller "strö" (Sjå under 4.)

2111